

Sygn. akt **VIII Ua 48/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Sędziowie:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek SSO Janina Kościelniak (spr.)
Protokolant:	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2015r. w Gliwicach

sprawy z odwołania K. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o zwrot nienależnie pobranego zasiłku chorobowego

na skutek apelacji ubezpieczonej K. R.

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 1 września 2014 r. **sygn. akt** VI U 123/14

zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego, w ten sposób, że stwierdza, iż ubezpieczona K. R. nie ma obowiązku zwrotu zasiłku chorobowego wypłaconego za okres od 7 stycznia 2014 roku do 3 lutego 2014 roku w kwocie 1 260 zł (tysiąc dwieście sześćdziesiąt złotych) wraz z odsetkami w kwocie 26,38 zł (dwadzieścia sześć złotych i trzydzieści osiem groszy).

(-) SSO Janina Kościelniak (-) SSO Mariola Szmajduch (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Ua 48/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 marca 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. zobowiązał ubezpieczoną K. R. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wypłaconego za okres od 7 stycznia 2014 roku do 3 lutego 2014 roku w kwocie

1.260 zł wraz z odsetkami w kwocie 26,38 zł. W uzasadnieniu wskazał, iż ubezpieczona w trakcie orzeczonej niezdolności do pracy podjęła w dniu 3 lutego 2014r. pracę zarobkową na podstawie umowy zlecenia.

Ubezpieczona odwołała się od powyższej decyzji ZUS, wnosząc o jej zmianę poprzez uchylenie obowiązku zwrotu zasiłku chorobowego. Wskazała, iż pomimo podpisania umowy w dniu 3 lutego 2014r., faktycznie wykonywała pracę dopiero od dnia 9 lutego 2014r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

Wyrokiem z dnia 1 września 2014r. Sąd Rejonowy w Gliwicach oddalił odwołanie ubezpieczonej i odstąpił od obciążenia ubezpieczonej kosztami postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca była zatrudniona u K. W. w okresie od dnia 8 sierpnia 2013 roku do dnia 23 października 2013 roku i z tego tytułu podlegała ubezpieczeniu wypadkowemu i chorobowemu.

W dniu 18 października 2013 roku odwołująca uległa wypadkowi przy pracy.

Za okresy od dnia 21 października 2013 roku do dnia 23 października 2013 roku i od dnia 24 października 2013 roku do dnia 3 lutego 2014 roku odwołująca była niezdolna do pracy i pobierała zasiłek chorobowy z funduszu wypadkowego. Płatnikiem świadczenia za okres po ustaniu zatrudnienia był organ rentowy. Ostatnie zwolnienie lekarskie obejmowało sporny okres, to jest okres od dnia 7 stycznia 2014 roku do dnia 3 lutego 2014 roku.

W dniu 3 lutego 2014 roku odwołująca zawarła pisemną umowę zlecenia z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w G.. Odwołująca zobowiązała się świadczyć usługi informacyjno-rekrutacyjnych oraz usługi pomocy domowej i opieki za granicami kraju - we Francji lub w Niemczech. Okres trwania zlecenia oznaczono na okres od dnia 3 lutego 2014 roku do dnia 30 czerwca 2014 roku. Odwołująca miała wyznaczony termin wyjazdu do Niemiec na dzień 9 lutego 2014 roku; powrót miał nastąpić w dniu 25 kwietnia 2014 roku. Strony umowy zlecenia ustaliły także, że z tytułu świadczenia usług rekrutacyjnych w czasie przebywania na terenie Polski, odwołującej przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości 200 zł. Natomiast z tytułu świadczenia usług informacyjno-rekrutacyjnych oraz usług pomocy prawnej i opieki, odwołującej przysługiwało wynagrodzenie w wysokości 56 zł. za każdy dzień świadczenia usług.

W związku z podjęciem zatrudnienia odwołująca została ponownie objęta ubezpieczeniem wypadkowym i chorobowym - od dnia 3 lutego 2013 roku.

Odwołująca otrzymała od zleceniodawcy kwotę 200 złotych za usługi rekrutacyjne.

Zaskarżoną decyzją z dnia 31 marca 2014 roku zobowiązano odwołującą do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.286,38 zł.

Po wydaniu zaskarżonej decyzji odwołująca zawarła ze zleceniodawcą aneks do umowy zlecenia, w którym strony ustaliły, że datą początkową obowiązywania umowy zlecenia jest dzień 4 lutego 2014 roku.

Nadto zleceniodawca w dniu 2 kwietnia 2014r. dokonał korekty druku (...) wskazując termin początkowy podlegania odwołującej ubezpieczeniom społecznym od dnia

4 lutego 2014 roku.

Sąd Rejonowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o akta organu rentowego, dowód z przesłuchania stron ograniczony do przesłuchania odwołującej oraz dokumenty - umowę zlecenia i korektę zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, iż odwołanie ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tj. Dz.U. z 2014r., poz. 159) zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby.

Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd Rejonowy skonstatował, iż prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia ma charakter wyjątkowy. Wyjątkowość wyraża się w przyznaniu prawa do świadczenia w okresie, za który nie jest opłacana składka, osobom niepodlegającym ubezpieczeniu. Jeżeli po ustaniu tytułu ubezpieczenia dojdzie do kontynuowania lub podjęcia działalności zostanie ona objęta ubezpieczeniem chorobowym. Wówczas zdarzenie ubezpieczeniowe (choroba) będzie pozostawać w związku z nowym tytułem ubezpieczeniowym.

Przez pojęcie działalności zarobkowej należy rozumieć każdą pracę zarobkową, mogąca stanowić źródło dochodów (H. Pławucka, glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 roku, III CZP 11/200, OSP 2002/12/599). Działalnością zarobkową jest zatem działalność stanowiąca źródło dochodu z tytułu własnej pracy, niezależnie od podstawy jej wykonywania. Może nią być na przykład zatrudnienie na podstawie umowy o pracę czy umowy zlecenia.

Przenosząc te rozważania na grunt przedmiotowej sprawy Sąd I instancji wskazał, iż odwołująca w toku postępowania podnosiła, że rozpoczęła zatrudnienie z dniem 4 lutego 2014 roku, a zatem w pierwszym dniu, za który nie była uprawniona do pobierania zasiłku chorobowego z funduszu wypadowego. Sąd jednak, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, ustalił, że na dzień wydania zaskarżonej decyzji odwołującą wiązała umowa zlecenia obowiązująca w okresie od dnia 3 lutego 2014 roku do dnia 30 czerwca 2014 roku. Istotne jest również to, że odwołująca otrzymała wynagrodzenie w kwocie 200 złotych łącznie za świadczenie usług rekrutacyjnych w czasie przebywania na terenie kraju, to jest od dnia 3 lutego 2014 roku do dnia 8 lutego 2014 roku. Skoro zaś odwołująca podjęła zatrudnienie z dniem 3 lutego 2014 roku - stanowiące tytuł do objęcia ubezpieczeniem chorobowym - to tym samym odwołująca spełniła przesłankę uregulowaną w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, odstępując od obciążenia odwołującej kosztami postępowania.

Apelację od wyroku wniosła ubezpieczona.

Zaskarżając wyrok w całości, ubezpieczona wskazała, że Sąd I instancji wziął pod uwagę stan rzeczy istniejący na dzień wydania zaskarżonej decyzji, podczas gdy po jej wydaniu zaszły okoliczności, które wymagają ponownego ustalenia prawa do zasiłku.

Powołała się na skorygowanie przez strony umowy zlecenia w zakresie daty rozpoczęcia pracy na podstawie tej umowy na dzień 4 lutego 2014r., co wiązało się także z korektą druku (...).

W oparciu o tak postawiony zarzut wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd I instancji przeprowadził prawidłowe i wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zatem zgromadzony materiał dowodowy wystarczający był dla dokonania materialnoprawnej oceny roszczenia ubezpieczonej i rozstrzygnięcia sprawy. Jednakże Sąd I instancji dokonał błędnej oceny tego materiału dowodowego, a w konsekwencji - nieprawidłowo zastosował obowiązujące przepisy prawa, a to w szczególności art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tj. Dz.U. z 2014r., poz. 159).

W ocenie Sądu Okręgowego, zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na uznanie, że ubezpieczona faktycznie podjęła pracę w (...) Sp. z o.o. dopiero od dnia 4 lutego 2014r. i dopiero od tej daty podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu. Wynika to jednoznacznie z zeznań ubezpieczonej, które w ocenie Sądu Okręgowego zasługują na wiarę, albowiem zostały potwierdzone dokumentacją złożoną przez ubezpieczoną do akt sprawy (k.19-20) oraz oświadczeniem pracodawcy wyrażonym w piśmie z dnia 6.10.2014r. (k.56). W związku z niezdolnością ubezpieczonej do wykonywania pracy w dniu 3 lutego 2014r., strony umowy zlecenia zawarły aneks do tej umowy, przenosząc termin rozpoczęcia wykonywania pracy na dzień 4 lutego 2014r., a w konsekwencji, jak wynika z oświadczenia pracodawcy, za dzień 3 lutego 2014r. ubezpieczonej nie przysługiwało wynagrodzenie. (...) Sp. z o.o., w dniu 2.04.2014r. dokonała korekty zgłoszenia ubezpieczonej do ubezpieczenia społecznego, wskazując jako datę powstania obowiązku ubezpieczenia dzień 4 lutego 2014r. w miejsce pierwotnie wskazanego 3 luty 2014r.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że w dniu 3 lutego 2014r. K. R. nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia zawartej z (...) Sp. z o.o., a w konsekwencji uprawniona była za ten dzień do zasiłku chorobowego, do którego prawo nabyła na podstawie wcześniejszego tytułu ubezpieczeniowego.

Wprawdzie fakt zawarcia aneksu do umowy zlecenia oraz korekta zgłoszenia odwołującej do ubezpieczeń, nie były znane organowi rentowemu w chwili wydania zaskarżonej decyzji. Jednakże należy mieć na uwadze, że sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, są sprawami cywilnymi w rozumieniu art.1 kpc, a zatem przy ich rozpoznawaniu również znajduje zastosowanie zasada aktualności orzeczenia sądowego, wyrażona w art. 316 § 1 kpc, oznaczająca konieczność oparcia wyroku na stanie faktycznym i prawnym istniejącym w chwili zamknięcia rozprawy. (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 17 kwietnia 2013r. sygn. III AUa 77/13, LEX nr 1312078). Powyższa zasada ma pełne zastosowanie również na etapie postępowania apelacyjnego, gdyż instancja odwoławcza jest tu przede wszystkim sądem merytorycznym, a nie tylko kontrolnym (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19.03.2013r. sygn. III AUa1255/12).

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji, że naczelną zasadą postępowania sądowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych pozostaje ocena legalności decyzji według stanu na dzień jej wydania, jednakże zaznaczyć należy, że zasada ta nie wyłącza kategorycznie stosowania w tych sprawach przepisu art. 316 § 1 kpc.

Zgodnie z art. 316 § 1 kpc podstawą rozstrzygnięcia jest stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, przy czym przez sformułowanie „stan rzeczy” należy rozumieć zarówno istniejące okoliczności faktyczne jak i stan prawny. Nie ulega wątpliwości, że ta ogólna zasada, obowiązująca w postępowaniu cywilnym, doznaje ograniczeń w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych z uwagi na odrębny i odwoławczy charakter postępowania w tych sprawach. Ograniczenia te nie mają jednak charakteru absolutnego. W jednolitym orzecznictwie Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych przyjmuje się, że ograniczenia te znajdują uzasadnienie tylko wtedy, kiedy zastosowanie art. 316 § 1 kpc wypaczałoby charakter postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i prowadziłoby do jaskrawego pominięcia odrębności tego postępowania poprzez całkowite pozbawienia znaczenia postępowania administracyjnego poprzedzającego postępowanie sądowe.(vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5.09.2013r. sygn. III AUa 310/13, LEX nr 1363318).

Zdaniem Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie taka sytuacja nie zachodzi, skoro w toku postępowania sądowego, organ rentowy nie kwestionował faktu, że płatnik składek dokonał korekty zgłoszenia ubezpieczonej do ubezpieczeń społecznych w zakresie początkowej daty podlegania tym ubezpieczeniom, natomiast nie uwzględnił

tego faktu przy rozpoznaniu sprawy przez Sąd, prowadziłyby do wydania wyroku niezgodnego ze stanem faktycznym, a w konsekwencji ubezpieczona byłaby zobowiązana do zwrotu świadczenia, które w rzeczywistości nie było świadczeniem nienależnym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy przyjął za podstawę swojego rozstrzygnięcia stan faktyczny sprawy, istniejący na dzień zamknięcia rozprawy przed Sądem I instancji, kierując się zasadą wyrażoną w art. 316 § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 2 powołanej wyżej ustawy, „zasilek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową, stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby”.

Jak wykazało postępowanie dowodowe, ubezpieczona podjęła działalność zarobkową i została ponownie objęta ubezpieczeniem chorobowym w dniu 4 lutego 2014r., a zatem po upływie okresu pobierania zasiłku chorobowego. Natomiast w okresie objętym ostatnim zwolnieniem lekarskim, tj. w okresie od 7 stycznia 2014r. do 3 lutego 2014r. nie kontynuowała i nie podejmowała działalności zarobkowej, stanowiącej tytuł do objęcia jej ubezpieczeniem chorobowym, nie zachodziła także żadna inna z pozostałych, negatywnych przesłanek prawa do zasiłku chorobowego, wymienianych w art. 13 ustawy zasiłkowej. Tym samym ubezpieczona nadal pozostawała w tym okresie osobą objętą ochroną ubezpieczeniową, wynikającą z wcześniejszego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, w tym chorobowemu i wypadkowemu.

Brak było zatem podstaw do uznania, że jej prawo do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego, przysługującego po ustaniu poprzedniego tytułu ubezpieczeniowego ustalo z dniem 3 lutego 2014r., albowiem na ten dzień nie została spełniona przesłanka z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej.

Tym bardziej brak było podstaw do uznania, że ubezpieczona utraciła prawo do zasiłku chorobowego za cały okres objęty ostatnim zwolnieniem lekarskim, tj. od 7 stycznia 2014r. do 3 lutego 2014r., albowiem o utracie prawa do zasiłku można mówić tylko w przypadku okoliczności wynikających z art. 17 ustawy zasiłkowej, który w tym przypadku w ogóle nie miał zastosowania.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że zasilek pobrany przez ubezpieczoną za okres od 7 stycznia 2014r. do 3 lutego 2014r., nie był świadczeniem nienależnie pobranym w rozumieniu art. 84 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w rozumieniu art. 66 ustawy zasiłkowej, a tym samym ubezpieczona nie ma obowiązku jego zwrotu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 31 marca 2014r. w ten sposób, że stwierdził, iż ubezpieczona K. R. nie ma obowiązku zwrotu zasiłku chorobowego wypłaconego za okres od 7 stycznia 2014 roku do 3 lutego 2014 roku w kwocie 1.260 zł wraz z odsetkami w kwocie 26,38 zł.

(-) SSO Janina Kościelniak (-) SSO Mariola Szmajduch (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek